

2017-10-30

Antikvarie Robin Lucas

Dnr: Ar 651-2017

Länsstyrelsen
Samhällsutvecklingsenheten
751 86 Uppsala

ANG. ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 1 OCH 2, INFÖR NYTT LOGISTIKCENTRUM INOM FASTIGHETEN FYRISLUND 6:9, UPPSALA KOMMUN (LST DNR 431-3707-17, 2017-09-29).

Upplandsmuseets avdelning Arkeologi har efter beslut från Länsstyrelsen (431-3707-17, 2017-09-29) genomfört en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 i Fyrislund (figur 1). Uppdraget föranleddes av att Fresenius Kabi AB planerar att uppföra ett logistikcentrum i området. Med anledning av Fyrislundsområdet är fornlämningsrikt bedömde Länsstyrelsen att arbetet behövde föregås av en utredning för att klargöra om det fanns bevarade lämningar i området. Fältarbetet utfördes under perioden 17 - 19 oktober 2017. Utredningsområdet ligger i gammal åkermark beläget mellan Raps-gatan och det Fresenius Kabi ABs industrilokaler (figur 2).

Antikvarisk bakgrund

Östra Fyrislund ett av de arkeologiskt mer väl undersökta områdena runt Uppsala. Området tycks ha etablerats först under yngre bronsålder, vilket har att göra med landhöjningen. De tidigaste spåren är relativt blygsamma och tycks ha såväl agrar som maritim näringsbas (Persson et al. 2002; Henniuss 2012). De tidigaste gravarna i området härrör också från tidsavsnittet (Seiler & Appelgren 2012). En mer storskalig etablering sker under romersk järnålder. Dessa bosättningar är tydligt förknippade med boskapsskötsel och åkerbruk (Göthberg 2007, Frörlund & Göthberg 2010, Henniuss 2012, Fagerlund 2013, Lucas & Lucas 2013, Lucas 2017). Bebyggelsestrukturen i Fyrislundsområdet genomgår avsevärda förändringar under perioden 400-600 e.Kr. Flera äldre bebyggelselägen överges, t.ex. Danmark 168-170, 193, Vaksala 297 medan några fortlever t.ex. Uppsala 615 och andra nyetableras t.ex. Vaksala 394. Resultatet

UPPLANDSMUSEET

av förändringarna i bebyggelsestrukturen pekar mot färre, men mer tätbefolkade boplatser och förändringen kan ha bidragit till den komplexa ägoblandningen som är synlig i äldre kartmaterial (Göthberg 2007, Frölund & Göthberg 2010).

En utredning har gjorts alldeles norr om det aktuella området. Denna genomfördes i form av byråinventering och fältinventering. Fältinventeringen kunde endast påvisa fornlämningsindikerande spår i anslutning till Slavsta. I anslutning till aktuellt område gjordes inga iakttagelser (Fagerlund 2002). Den i övrigt mest närliggande undersökta ytan är av Vaksala 394, i anslutning till Övergnistas bytomt, där boplatslämningar från framför allt yngre järnålder undersökts (Lucas & Lucas 2013).

Resultat

Utredningen inleddes med en okulär besiktning. Vid denna noterades att området sluttade svagt åt sydväst från ett lokalt höjdläge. Höjdläget låg på ungefär samma nivå som den närliggande vendel- och vikingatida boplatzen Vaksala 394, vilken undersökts av Upplandsmuseet 2010. Efter besiktningen maskingrävdes 13 sökschakt i området (figur 3). Dessa hade en sammalagd area av 1250 m². I samtliga schakt utgjordes undergrunden av lera, huvudsakligen postglacial, med enstaka större stenar. Ett par stenlyft kunde observeras. I åtta av schakten började grundvatten sippra in omedelbart och de blev över tid vattenfyllda (figur 4). Möjligen ligger området i ett naturligt artesiskt källflöde. Ett annat alternativ är att vattnet trängt ner i marken från de igenväxande diken som finns i området.

Samtliga schakt var tomma och inga arkeologiska objekt påträffades vid utredningen.

Administrativa uppgifter

Plats: Fyrislund 6:9, Uppsala kommun, Uppsala län.

Undersökningstyp: Utredning etapp 1 och 2.

Orsak till utredning: Planerat logistikcentrum

Uppdragsgivare: Fresenius Kabi AB

Fältarbetsperiod: 17-19 oktober 2017

Upplandsmuseets projektledare: Robin Lucas

Upplandsmuseets diarienummer: Ar 651-2017

Upplandsmuseets projektnummer: 8664

Länsstyrelsens diarienummer och beslutsdatum: dnr 431-3707-2017, 2017-09-29.

Dokumentationsmaterial: Förvaras i Upplandsmuseets arkiv.

Fynd: Inga fynd tillvaratogs.

Referenser

Fagerlund, Dan 2002. Arkeologisk utredning, etapp 1. Årsta 64:1 och 11:233. Uppsala stad och kommun. Uppland. Rapport 2002:01, avdelningen för arkeologiska undersökningar. Uppsala.

Fagerlund, Dan 2013. Äldre järnåldersbebyggelse vid Söderhällby. Inför byggnation av bussdepå. Raä 297. Söderhällby 1:2. Vaksala socken. Uppsala kommun. Uppland. Upplandsmuseets rapporter 2013:04.

Frölund, Per & Göthberg, Hans 2010. Fornlämningar i Danmark och Vaksala. Arkeologisk förundersökning och utredning i Östra Fyrislund. Upplandsmuseets rapport 2010:25.

Göthberg, H. 2007. Kumla – bosättning och djurhållning under äldre järnålder. Arkeologisk undersökning, fornlämning 169, Danmarks socken, Uppland. Upplandsmuseet, rapport 2007:15, avdelningen för arkeologiska undersökningar.

Hennius, Andreas (red) 2012. Äldre järnålder i Danmarks socken – sex boplatser vid Säby. Särskild arkeologisk undersökning. Danmark 162, 168, 170, 180, 190 & 193. Danmarks socken. Uppsala kommun. Uppland. Upplandsmuseets rapporter 2012:15.

Lucas, Malin 2017. Hellby. På andra sidan kullen. Upplandsmuseets rapporter 2017:05. Uppsala.

Lucas, Malin & Lucas, Robin 2013. Gårdar och hästoffer. Järnålder och tidig medeltid i Fyrislund. Fyrislund 6:13 & Söderhällby 1:2. Uppsala & Vaksala socknar. Uppsala. Uppland. Upplandsmuseets rapporter 2013:02.

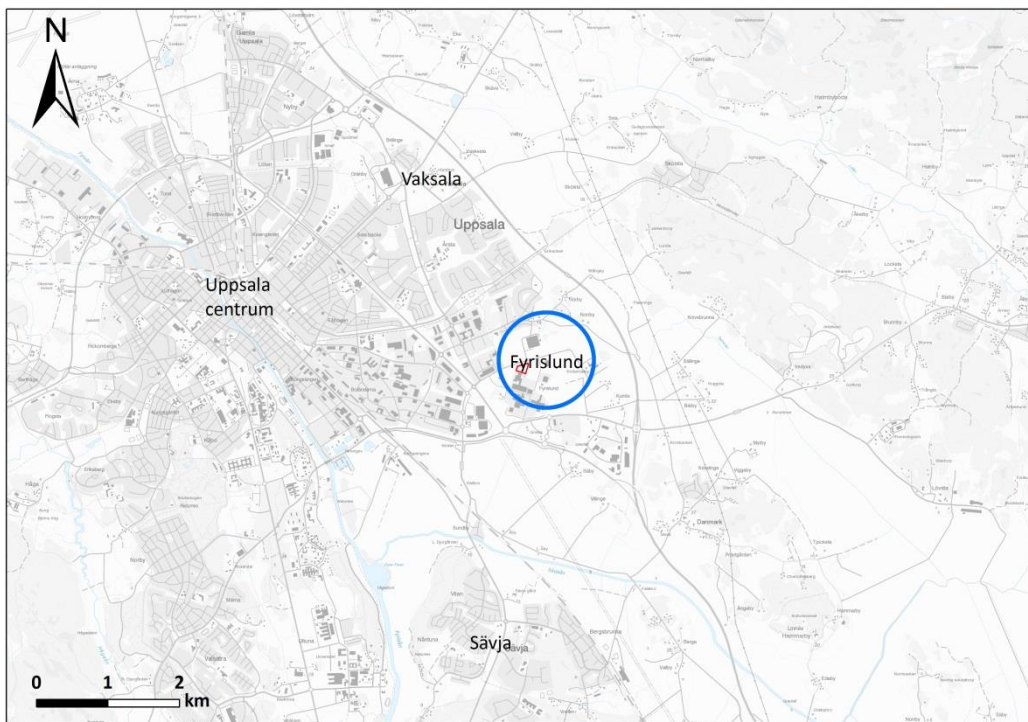
Persson, M., Andersson, F., Guinard, M. & Lindkvist, A. 2002. Bronsålderslämningar i Kumla. Gravar och gropar. SAU skrifter 3. Uppsala.

Seiler, Anton & Appलगren, Katarina 2012. Inhåleskullen – ett mångtydigt gravfält från yngre bronsålder-äldre vikingatid. Uppland; Vaksala socken; Fyrislund 6:1, Vaksala-Norrby 1:2 och 1:3; Vaksala 155:1. UV Rapport 2012:158.

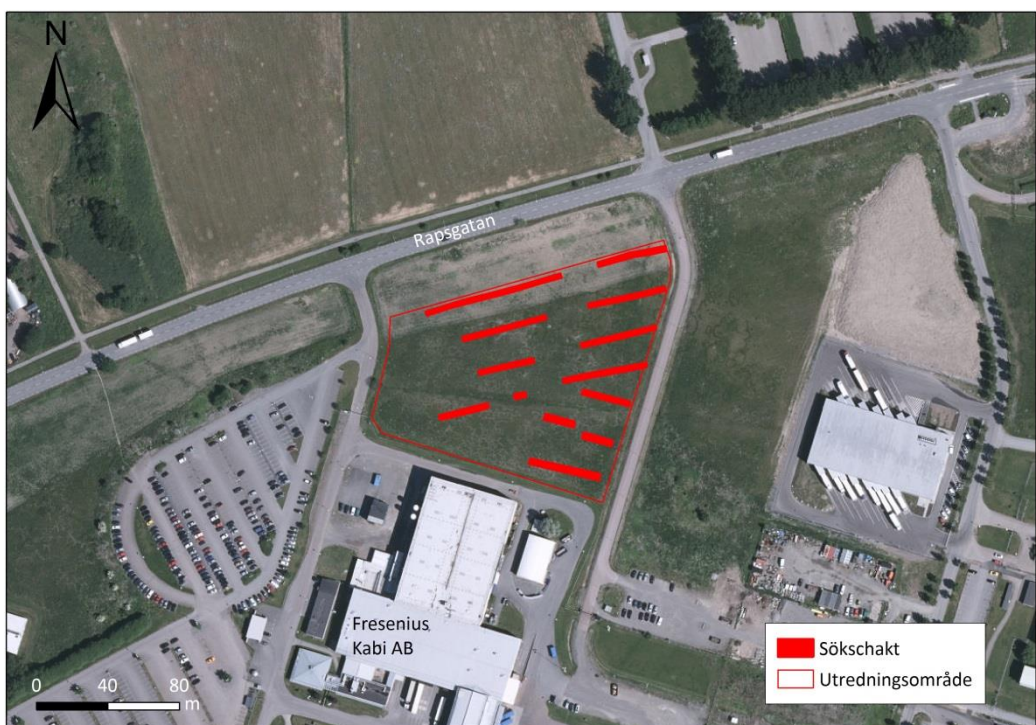
För Upplandsmuseet

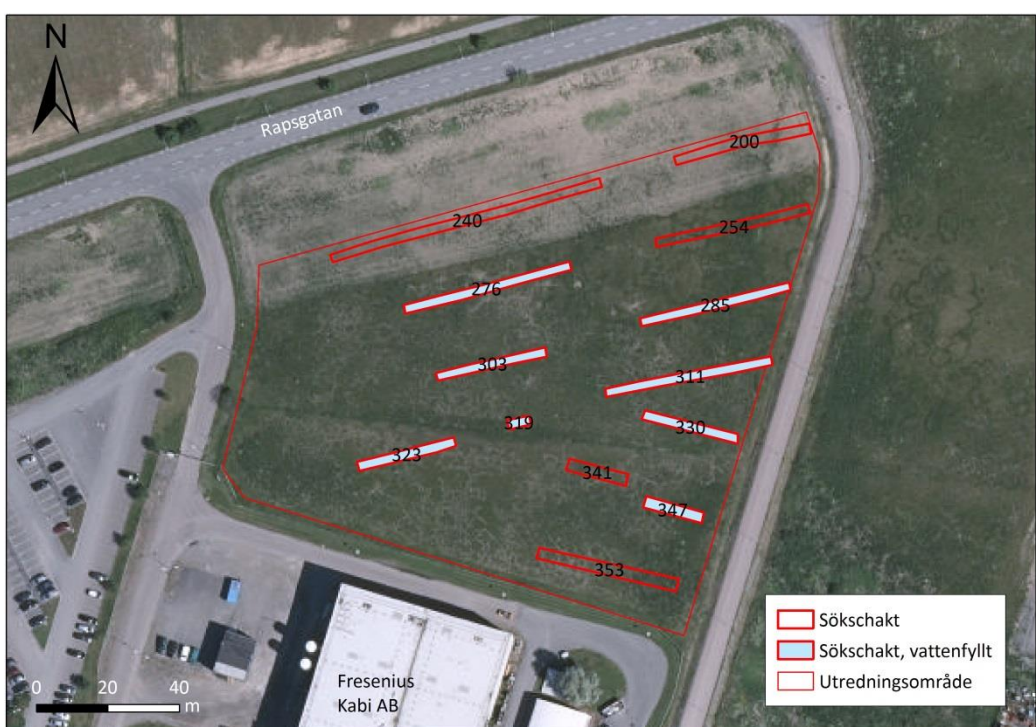
Anna Ölund
Avdelningschef Arkeologi

Figur 1. Översikt av Uppsalaområdet med Fyrislund markerat (blå cirkel).
Skala 1:100 000.

Figur 2. Översikt av utredningsområdets läge invid Rapskatan. Skala 1:4 000.

Figur 3. Schaktplan. Vattenfyllda schakt markerade med ljusblått. Samtliga schakt var tomma, d.v.s innehöll inga arkeologiska objekt. Skala 1:2 000.

Figur 4. Söschakt 303 cirka 24 timmar efter att det grävts. Vattnet är som mest 0,15 m djupt. Vy mot sydväst. Foto: Robin Lucas.